

UNIJA POSLODAVACA REPUBLIKE SRPSKE

Istraživanje javnog mnjenja u sklopu projekta

SMANJENJE KORUPCIJE U RADU INSPEKTORA UPO

TRAŽILI SU POKLON NISAM DAO
ALI IM NIŠTA NISAM DAO ALI IM NIŠTA NISAM DALA
TRAŽILI SU POKLON DA, TRAŽILI SU NOVAC
NISAM DALA TRAŽILI SU POKLON DA, TRAŽILI SU NOVAC
DA, TRAŽILI SU TRAŽILI SU POKLON DA, TRAŽILI SU NOVAC

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

CENTRI CIVILNIH INICIJATIVA
ЦЕНТРИ ЦИВИЛНИХ ИНИЦИЈАТИВА

**Izvještaj istraživanja javnog mnjenja sa kompanijama
u sklopu projekta**

**SMANJENJE KORUPCIJE
U RADU INSPEKTORA UIO BIH**

Unija poslodavaca Republike Srpske

Istraživanje izvela agencija Partner Marketing Consulting d.o.o

PARTNER Marketing Consulting Agency

Sadržaj

Kratak sažetak projekta	5
Tehnički podaci o istraživanju.....	6
CAWI i CATI metode ispitivanja javnog mnjenja	8
Uzorak	9
Instrument ispitivanja.....	10
Indirektni porezi u BiH	11
Rezultati istraživanja.....	12

“

*Ništa u ovom svijetu nije sigurno
osim smrti i poreza.*

Benjamin Franklin

”

Kratak sažetak projekta

Problem:

Inspektori Uprave za indirektno oporezivanje (UIO¹) BiH tokom kontrola usklađenosti rada privatnih preduzeća sa obavezama obračuna i plaćanja PDV-a, često suprotno odredbama Zakona o PDV BiH, donose Rješenja kojim utvrđuju obaveze preduzeća u vezi sa neplaćenim PDV, te propisuju ogromne iznose koje ista ta preduzeća trebaju platiti, što značajno smanjuje investicionu sposobnost preduzeća ili ih često odvodi u bankrot, a da pri tome inspektori UIO nemaju nikakvu odgovornost za usklađenost svojih rješenja sa Zakonom o PDV.

U takvim uslovima, uz komplikovan i spor žalbeni proces (3 žalbene instance u UIO pri čemu žalbeni procesi traju mjesecima), znajući da su potpuno zavisni od dobre volje inspektora UIO, preduzeća su prisiljena plaćati mito čak i kada rade potpuno u skladu sistemom Zakonom o PDV BiH.

Ovakav sistem je podešen na način da generiše korupciju jer daje nadležnost/moć pojedincu (inspektorima) da rade šta žele u procesu kontrole plaćanja UIO, a da je odgovornost za postupanje inspektora na instituciji (UIO BiH).

Opšti cilj projekta:

Doprinijeti smanjenju korupcije tokom inspekcijskog nadzora UIO u preduzećima u Republici Srpskoj kao i transparentnosti/jačanju sistema žalbi i unutrašnje kontrole u UIO.

Specifični ciljevi projekta uključuju:

- Aktuelizovati u javnosti pitanje korupcije u radu inspektora UIO,
- Osnažiti saradnju između privatnih preduzeća, UPRS i UIO u oblasti smanjenja korupcije u radu inspektora,
- Kreirati i inicirati prijedloge za jačanje odgovornosti inspektora u vezi sa efektima kontrole primjene Zakona o PDV BiH²

¹ Uprava za indirektno oporezivanje

² Projektni zadatak

Tehnički podaci o istraživanju

- Istraživanje javnog mnjenja među kompanijama, članicama Unije poslodavaca Republike Srske
- Istraživanje provedeno u periodu od 15.08. – 09.09.2022.
- Istraživanje provedeno putem CAWI i CATI metode

Periodi provođenja terenskog rada istraživanja:

- CATI – telefonsko anketiranje u periodu od 15.08.2022. – 26.08.2022.
- Respondent rate – 22,1%; postotak odgovora ispitanika kod telefonskog istraživanja je mnogo veći nego kod istraživanja putem online ankete. Kontakt koji operateri uspiju ostvariti, najčešće završava razgovorom, odnosno ispunjenom anketom.
- Ipak, veliki broj odbijanja se objašnjava i temom koja je obrađivana u ovoj anketi, a koja je svojim pitanjima – delikatna. Postavljaju se pitanja o osjetljivoj temi – korupciji, i to u veoma važnoj instituciji u BiH – Upravi za indirektno oporezivanje.
- Razlozi odbijanja učestvovanja u anketi su sledeći:
 - Povezuju anketu sa izborima
 - Nepovjerenje, generalno
 - Ne žele da daju odgovore na ovakva pitanja i prekidaju anketiranje pri samom početku
 - To su privatne stvari kompanije
 - Misle da ih UIO ispituje
 - Strah od inspekcije
 - Nepovjerenje u UPRS³
 - „svi ste vi lopovi, i Unija i Uprava i vlast“
 - Za koga vi radite? (nakon objašnjenja i dalje ne vjeruju)
 - Veći broj neugodnih situacija nego je to uobičajeno
 - Strah da će im UIO sutra „pokucati na vrata“
 - Ometamo ih u radno vrijeme i slično.
- Razočarava i podatak da niko od ispitanih nije naveo niti jedno ime inspektora koji je tražio mito (bilo da se radi o novcu, poklonu ili usluzi). Jedan od odgovora je sadržavao inicijale, a jedan ime. Ti odgovori nisu dovoljno kvalitetni da se nađu u rezultatima.
- CAWI – web anketa je sprovedena u periodu od 17.08.2022. – 09.09.2022.
- Respondent rate – 2,83%; postotak odgovora kod web ankete je minimalan. Ispitanici su bili u mogućnosti da pogledaju cijelu anketu prije nego na nju odgovore. Vjerujemo da je tema ankete bila ta koja je uticala na ovako nizak nivo odgovora, iako smo isključili opciju prikupljanja mail adresa kako bi anketa u potpunosti bila anonimna. Jedina informacija koja se prikupljala

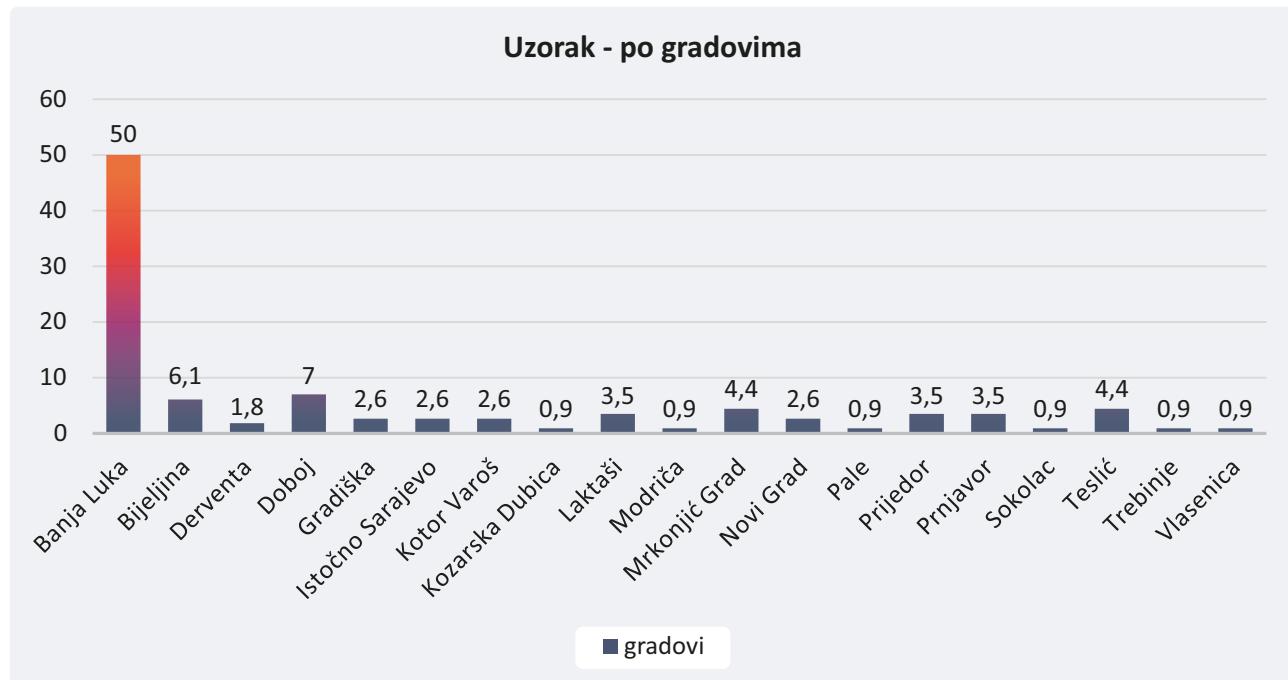
³ Unija udruženja poslodavaca Republike Srpske/Unija poslodavaca Republike Srpske

o preduzećima je bila mjesto gdje posluje preduzeće i funkcija ispitanika koji odgovara na anketu.

- Ipak, nakon dvadeset (20) dana terenskog rada (ispitivalo se samo radnim danima), prikupili smo dovoljan broj anketa kako bismo mogli izvesti zaključke na osnovu odgovora ispitanika.

Postavljeni zadatak je bio da se ispita minimalno 100 preduzeća u Republici Srpskoj, s tim da 50 preduzeća bude iz Banja Luke, a 50 iz ostalih gradova Republike Srpske. Istraživanje je zadovoljilo postavljeni cilj.

U anketi je učestvovalo 114 preduzeća, od kojih je 57 iz Banja Luke, a drugih 57 iz ostalih gradova Republike Srpske.

Plan istraživanja je bio da se 50% preduzeća anketira u Banja Luci, a da drugih 50% preduzeća nema banjalučku adresu. Ova kvota je uspješno zadovoljena.

CAWI i CATI metode ispitivanja javnog mnjenja

Zašto CATI istraživanje?

Computer aided telephone interviewing ili telefonsko istraživanje, omogućava da se za kratko vreme dobije kvalitetan istraživački nalaz kako bi se mogle kreirati poruke ka javnosti ili novim poslovnim planovima, ali i da svoje politike usmjerite na pravi način.

Moguće je postaviti dovoljan broj pitanja; istraživanje je finansijski pristupačnije od istraživanja licem u lice; potrebno je mnogo manje vremena za sproveođenje ovakvog istraživanja; rezultati su vrlo brzo dostupni; reprezentativnost, u smislu pravilnog rasporeda uzorka; rezultati se mogu primijeniti na kompletnu ispitivanu populaciju i sl.

Dakle, važno je napomenuti da se ovakvim istraživanjem mogu dobiti apsolutno isti podaci kao F2F istraživanje, ali se uvijek insistira na manjem broju pitanja kako bismo zadržali ispitanika i kako bi ispitanik pristao da učestvuje u istraživanju.

Zbog toga je veoma važno da agencija od klijenta dobije što više ulaznih informacija kako bi na osnovu takvih podataka mogla kreirati upitnik koji bi omogućio dobijanje što većeg broja informacija.

Kod izrade instrumenta ispitivanja, vodi se računa o tome da instrument ne bude preopširan za ispunjavanje, jer se onda dešava da postoji veliki broj pitanja na koja nemamo odgovor ili se odgovara - ne zna/m.

Zašto CAWI?

CAWI – kompjuterski potpomognuto web istraživanje, ili Computer aided web interviewing predstavlja kvantitativnu metodu istraživanja gdje se putem online upitnika prikupljaju podaci o određenoj temi.

Ispitanik koji je pristao/odlučio, da učestvuje u anketiranju, popunjava web anketu (online anketu), koja je postavljena na posebno kreiran site za takvu vrstu ispitivanja.

Podaci se prikupljaju relativno brzo što naravno zavisi i o vrsti ankete, tj. temama koje ta anketa obrađuje.

Sam proces kontrole anketa, kodiranja, obrade kodova i prebacivanja u neki od statističkih programa je relativno jednostavan i ne oduzima mnogo vremena, pod uslovom da je software za online anketu urađen precizno.

Obrada podataka traje jednako dugo kao i kod F2F istraživanja; potrebno je minimalno 5 dana za statističku obradu i potom slijedi izrada finalnog izvještaja.

Izgled finalnog izvještaja se dogovara sa klijentom i u zavisnosti od klijentovih zahtjeva.

Respondent rate ili postotak odgovora na upitnik varira i veliki uticaj na to ima tema koja se obrađuje, instrument ispitivanja (u smislu zanimljivosti, ali i iscrpnosti instrumenta), potom period u kojem se istražuje – po pravilu, u vrijeme godišnjih odmora je izuzetno visok procenat odbijanja/neučestvovanja u anketama, ali i period velikih praznika.

Podaci koji su prikupljeni su pouzdani i tačni.

Online popunjavanje usmjerava ispitanika putem automatskih filtera na odgovarajuća, sljedeća pitanja i time se onemogućavaju greške koje se mogu desiti npr. u F2F ispitivanju.

Ispunjeni upitnici se direktno unose/snimaju u bazu podataka i zbog toga nije potrebno naknadno unošenje ispunjenih anketa i time se izbjegava još jedna mogućnost da se urade greške kod unosa.

Uzorak

Metoda uzorka jeste metoda kojoj je glavni zadatak da na temelju niza podataka otkriva statističke zakonitosti i pripadajuće parametre posmatranih statističkih fenomena.

Treba voditi računa da takvi podaci nemaju absolutnu vrijednost, nego se posmatraju kroz određenu pouzdanost donesenog zaključka.

Izrada uzorka jednako je važan zadatak kao i izrada instrumenta ispitivanja, i ova dva faktora su u uzročno-posljedičnoj vezi jer kvalitetan instrument ne može iznijeti i kvalitetne rezultate, ako se uzorak ne uradi pravilno.

Izrada uzorka je vrlo važan dio empirijskih istraživanja u kojima je cilj imati mišljenje i stavove stanovništva uključenog u uzorak, koji bi se potom primijenio na kompletno stanovništvo.

Metoda uzorka se sastoji u ispitivanju jednog dijela statističke mase (u ovom slučaju kompanija, preduzeća), sa svrhom da se doneše ocjena ili zaključak o cijeloj populaciji. Ovakva vrsta generalizacije podataka na osnovu određenog skupa znanstveno je priznata i datira sa početka 20-og vijeka.

Takav pristup (generalizacija) omogućava da se izvede zaključak na osnovu malog dijela stanovništva i njihovog mišljenja o zadanim temama, da se za relativno kratko vrijeme prikupe podaci.

Vrsta uzorka koji smo koristili pri ovom anketiranju je kvotni, subjektivni i klaster uzorak po svojim karakteristikama.

Klaster uzorak podrazumijeva da se radi o varijanti slučajnog uzorka koji se koristi kako bi se smanjili troškovi istraživanja jer bi reprezentativno istraživanje među kompanijama bilo izuzetno skupo i zahtjevalo lični kontakt, najvjeroatnije, i dug vremenski period.

Kvotni uzorak se zove tako jer se moraju zadovoljiti određene kvote koje postavi klijent, a koje su potrebne da bi se dobili zadovoljavajući rezultati.

Kvotni uzorak predstavlja »neslučajni« stratifikovani uzorak, a najčešće se koristi kod različitih »ad hoc« organizovanih istraživanja za potrebe tržišta, za prikupljanje mišljenja ispitanika o nekom pitanju i sl. Bira se tako da organizator istraživanja, koji je upoznat sa tematikom istraživanja, postavi kvote koje se trebaju zadovoljiti kako bi istraživanje imalo svoju funkciju. Glavni problem kod ovakvog istraživanja jeste što se često, za svrhu ispitivanja, koriste ispitanici koji pristanu da učestvuju u istraživanju, pogotovo kada se radi o osjetljivim temama kao što je tema ispitivanja korupcije među inspektorima UIO BiH.

I poslednja karakteristika uzorka koji smo koristili jeste tzv. subjektivni uzorak. On objedinjuje karakteristike kvotnog i klaster uzorka. Djelimično je slučajan i stratifikovan.

Primjenjuje se kad je potrebno da se odabere mali uzorak, a jednako tako i kada je mali stratum, tj. populacija iz koje se bira uzorak. Neophodno je da bude relativno disperzivan, što smo uspjeli birajući kompanije prema zadatom kvotnom uzorku.

Na osnovu rezultata dobijenih na ovaj način, moguće je uraditi analize, kvantitativne i kvalitativne, i na osnovu njih donijeti zaključke.

Instrument ispitivanja

Kod izrade instrumenta ispitivanja, vodi se računa o tome da instrument ne bude preopširan za ispunjavanje jer se onda dešava da postoji veliki broj pitanja na koja nemamo odgovor ili se odgovara se „ne znam“.

Takođe, upitnici se prekidaju od strane ispitanika nakon nekih 7 - 10 minuta najčešće, zato što oduzimaju previše vremena, te se iz tog razloga često klijentu predlaže da se ne izrađuju upitnici koji ispitaniku oduzimaju previše vremena.

- Cilj ankete jeste da se dobiju najtačniji mogući odgovori
- Ne treba zaboraviti da su ispitanici osobe, a ne samo izvori informacija
- Poštovati ispitanike
- Ispoštovati poslovne i istraživačke ciljeve ankete
- Prikupiti nepristrasne podatke
- Voditi računa da pitanja ne budu dvosmislena
- Voditi se načelom veće razumljivosti
- Upotrebljavati rječnik koji je razumljiv svim potencijalnim ispitanicima (izbjegavati naučne termine, lokalne izraze, kolokvijalne izraze i sl.)
- Uključiti samo ona pitanja koja se neposredno odnose na istraživačke probleme
- Pitanja treba da budu jasna i sažeta, ne smiju biti dvosmislena; ne upotrebljavati duplu negaciju, ne uključivati pitanja na koja možemo dobiti odgovore iz drugih izvora
- Voditi računa o ispitanikovoj obaviještenosti
- Zadržati dobru volju ispitanika ne postavljati pitanja koja zahtijevaju dodatni rad ili napor ispitanika
- Izbjegavati pitanja koja imaju socijalno poželjne odgovore u sebi
- Izbjegavati pitanja čiji sadržaj nije dovoljno opisan
- Ne čitati ispitaniku opcije ne znam i ne želim odgovoriti, ali upisati ih kao opcije odgovora
- Planirati i kontrolna pitanja, ako je moguće
- Odgovori na pitanja, ako su ponuđeni u upitniku, treba da budu dovoljno iscrpni
- Voditi računa da se počinje sa jednostavnim pitanjima, a da se završava sa nešto komplikovanijim ili težim za obradu
- Na početku upitnika, objasniti ko sprovodi istraživanje
- Voditi računa da standardizovani intervju treba da poštuje i anketara i ispitanika, ali i da ispunи očekivanja klijenta

Indirektni porezi u BiH

Od 1. januara 2006. godine u BiH se primjenjuje Zakon o porezu na dodatu vrijednost, kojim se uvodi novi sistem oporezivanja prometa dobara i usluga, koji se primjenjuju u svim zemljama članica Evropske unije. Cilj uvođenja PDV-a u poreski sistem je harmonizacija poreske politike sa standartima Evropske unije. Donošenjem zakona o sistemu indirektnog oporezivanja uspostavljena je UIO kojim bi trebalo da se podrži makroekonomski stabilnost i fiskalna održivost Bosne i Hercegovine, jedinstvo ekonomskog prostora kao i efikasnija naplata i raspodjela indirektnih poreza.

Prema definiciji, PDV je porez koji se obračunava i plaća u svim fazama proizvodno –prometnog ciklusa na način da se u svakoj fazi oporezuje samo iznos dodate vrijednosti koja se ostvari u toj fazi proizvodno - prometnog ciklusa. PDV je dobio naziv po tome što ga svaki učesnik u ciklusu proizvodnje i prometa plaća samo na vrijednost koju je dodao u tom ciklusu. Međutim, iako se PDV obračunava i naplaćuje u svakom prometu, dodavanjem nove vrijednosti u pojedinoj fazi reprodukcije njegov krajnji efekat je isti kao i kod klasičnog poreza na promet proizvoda i usluga, odnosno u poslednjoj fazi, fazi krajnje potrošnje.

„Pod pojmom indirektnih poreza, podrazumijevaju se uvozne i izvozne dažbine, akcize, porez na dodatu vrijednost i svi drugi porezi koji su zaračunati na robu i usluge, uključujući i poreze na promet i putarine. Izvoz se oslobađa poreza a uvoz se oporezuje isto i kao domaći proizvod.“⁴

„Indirektni porezi su uračunati u cijenu proizvoda i oni na čija pleća njihov teret pada, često i nisu svjesni da su oporezovani, pa je otpor plaćanju poreza manji. Faktički, poreski obveznici koji plaćaju porez ne snose njegov teret, a oni koji ekonomski snose teret oporezivanja i nisu obveznici nego je na njih sistemom cijena porez prevaljen. Indirektni porezi opterećuju proizvodnju, prodaju, potrošnju i indirektno su plaćeni od strane potrošača.“

Prednost indirektnih u odnosu na direktnе poreze smatra se činjenica da su psihološki prihvatljivi jer su „nevidljivi“, da su elastičniji jer su vezani na promet, te da su lakši za ubiranje jer traže manje administracije.

„Porezi su cijena civilizacijskog napretka“, je poznata rečenica Olivera Wendella Holmesa, formulisana prije vijek i po, a napisana je nad ulazom u zgradu Američke poreske uprave u Washingtonu.

To je jednostavna istina. Porezi služe za finansiranje javnih institucija i službama koje se brinu za one potrebe građana koje oni sami nisu u stanju sebi da obezbijede. Ustavom Republike Srpske, koji je rađen po ugledu na najsvremenije demokratske ustave, jedna od ključnih definisanih obaveza je opšta obaveza plaćanja poreza prema ekonomskoj snazi (Član 63. Ustava Republike Srpske). Međutim ako za plaćene poreze građani i poslovna zajednica ne dobijaju željene efekte u svom svakodnevnom životu i poslovanju, nešto nije u redu ili sa porezima i poreskom disciplinom, pa se ne prikupi dovoljno sredstava, ili je problem u nenamjenskom trošenju prikupljenih sredstava.⁵

Pojam „obveznik PDV-a“ nije definisan propisima o PDV-u i to bi mogao biti jedan od razloga zašto se taj pojmov pogrešno izjednačava sa pojmom „poreski obveznik“. Obveznik PDV-a podrazumijeva obveznika koji se evidentira u evidenciji za PDV.

⁴ Apeiron

⁵ Saša Grabovac

Rezultati istraživanja

- Profil ispitanika (funkcija koju obavljaju u preduzeću) se nalazi na kraju izvještaja.
- Prvo eliminaciono pitanje je bilo: Da li se Vaše preduzeće nalazi u PDV sistemu? Pravo na učestovanje u anketi su imale samo one kompanije koje se nalaze u sistemu PDV-a.
- Svi učesnici ankete su PDV obveznici.

1. Da li je Vaše preduzeće u sistemu PDV?

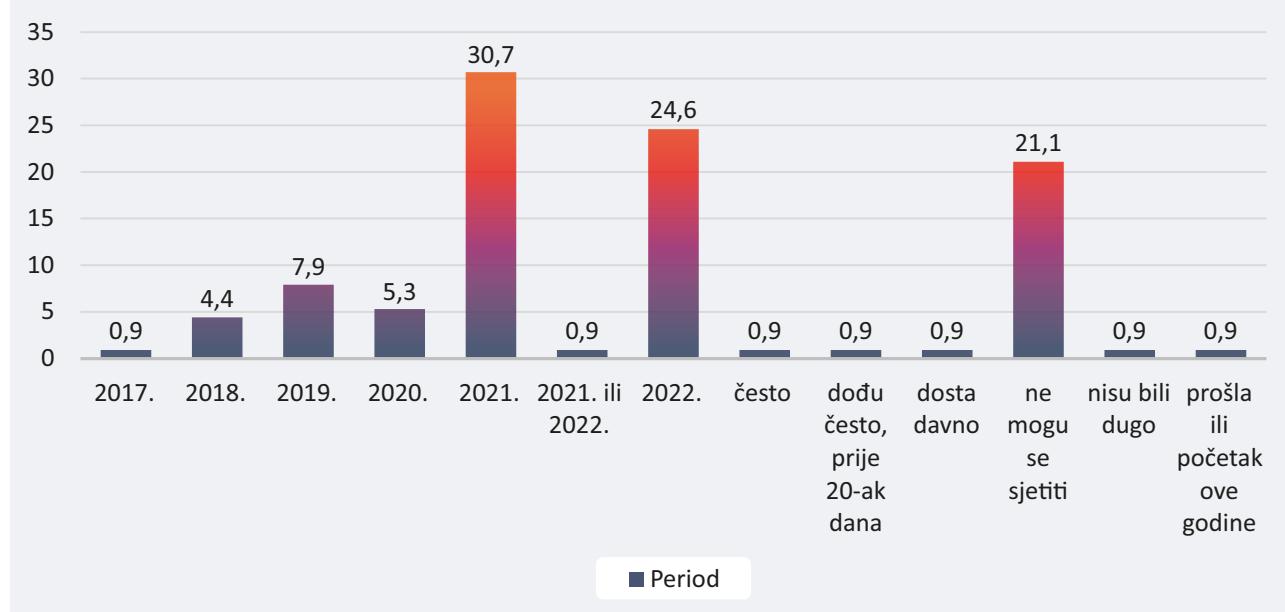
	Broj ispitanika	Procenat %
Da	114	100,0

- Drugo eliminaciono pitanje je bilo – Da li je preduzeće bilo predmet inspekcije UIO BiH? Namente, u slučaju da preduzeće nije bilo predmet kontrole inspekcije, nema svrhe da im se postavljaju pitanja o iskustvima sa inspekcijom, tako da je jedan dio kompanija koje su i pristale da učestvuju u istraživanju, nakon negativnog odgovora na ovo pitanje, prestale da budu odgovarajući ispitanici za ovo istraživanje.

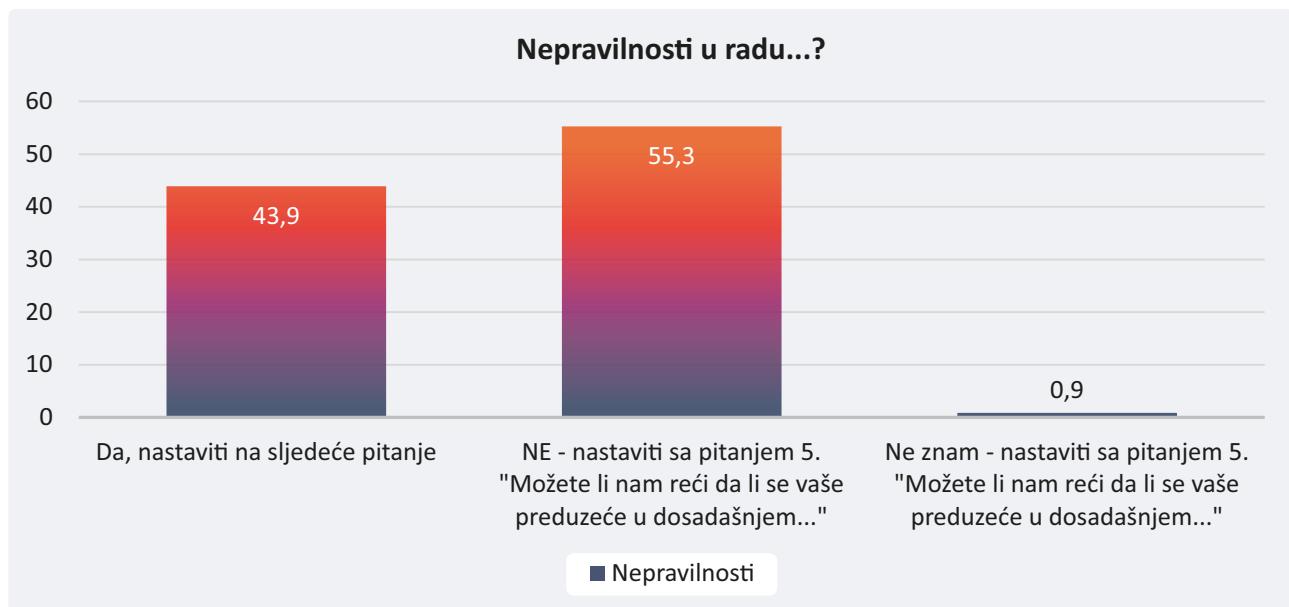
2. Možete li nam reći da li je Vaše preduzeće bilo predmet inspekcije UIO BiH?

	Broj ispitanika	Procenat %
Da	114	100,0
Total	114	100,0

Da - Okvirno, u kom periodu...?

3. Da li je inspekcija utvrdila nepravilnosti u radu Vaše kompanije?

Najveći procenat kompanija koje su učestvovale u istraživanju su se izjasnile da inspektori nisu pronašli nepravilnosti u radu njihove kompanije. One kompanije u kojima su pronađene nepravilnosti u radu, odgovorile su u sljedećem pitanju o kakvim se nepravilnostima radilo. Svaka kompanija je imala, u najvećem broju slučajeva, specifičan problem.

Nepravilnost koja se najčešće pominje jeste – nepravilno popunjeno PDV obrazac; jednakim centrom su pomenute nepravilnosti kod akciza, ali i nepravilnosti kod obračuna PDV-a.

Ako uzmemo u obzir podatak da je nešto manje od 50% ispitanih kompanija prijavilo nepravilnosti (njih 50 brojčano), i da ih je 2,6% prijavilo da su postojale nepravilnosti pri obračunu akciza, to bi se moglo gledati na sljedeći način. Ako tih 50 kompanija posmatramo kao cjelinu (100%), njih 6% prijavljuje nepravilnosti kod akciza, obračuna PDV-a 6%, te nepravilno popunjeno PDV obrazac 6%. Ovakav podatak se može primijeniti na gotovo sva preduzeća u ispitanim sredinama.

Slično možemo uraditi i sa ostalim prijavljenim nepravilnostima u radu kompanija, a pri inspekciji UIO.

Unutar tih 50 kompanija (100%), njih 4% prijavljuje nepravilnosti kod carinskih prijava; 4% ih prijavljuje nepravilnosti kod obračuna PDV-a i uvoza roba, obrazaca, obračuna PDV (4%), te na neprijavljenu dobit – dodatnih 4% kompanija. Sve ostale nepravilnosti su specifične i procenat tih nepravilnosti iznosi 2%, unutar cjeline od 50 kompanija (100%) koje su prijavile nepravilnosti u radu.

Interesantni su sljedeći odgovori kod opisa nepravilnosti koje su im označene kao problemi rada kompanije prema inspektorima UIO: „Da vozila koja koriste komercijalisti ne ispunjavaju uslov za teretna. Mada smo ih mi kao teretna kupili sa atestima i prepravkama. Te su nam rekli da mi kao poslodavci tražimo izmjenu zakona. I oni kao inspektori smatraju da je zakon «grub» po tom pitanju.“

U ovom specifičnom slučaju kompaniji je naplaćena kazna, ukazano im je na propust, ali su i sami inspektorji smatrali da zakon koji reguliše ovakve slučajeve nije dovoljno korektan prema svojim obveznicima, i da bi se sami obveznici, kompanije koje se susreću sa ovakvim problemom trebale organizovati i pokušati uticati da se preispitaju odredbe unutar tog zakona.

Ovo zasigurno nije usamljen slučaj. Statistički gledano, 2% kompanija u Republici Srbiji se susreće sa ovakvim problemom, gdje i inspektorji UIO smatraju da određeni zakon nije dobro postavljen i da bi se trebale raditi izmjene zakona.

Takođe, još jedan odgovor privlači pažnju: „Oko nedefinisanog zakona kod uvoza robe koja je oslobođena PDV-a.“ Još je jedan zakon koji je, prema mišljenju naših ispitanika, nedovoljno definisan. Čini se da ponekad nije jasno koja roba je oslobođena PDV-a, a koja nije. Vjerovatno se radi i o tome da kompanije isti zakon tumače na jedan, a inspekcija na drugi način.

Ispitanici u ovom istraživanju imali su i negativnih komentara koji su ukazivali na to da – onog momenta kada se inspektorji UIO pojave, oni nisu došli da kontrolišu, nego da naplate kaznu i uzmu mito. To nikako ne ide u prilog UIO.

3.1. Ako je inspekcija utvrdila nepravilnosti, možete li navesti koje?

	Broj ispitanika	Procenat
Bez odgovora	64	56,1
Fakturna za prevoz se nije slagala sa cmr-om	1	0,9
Akcize	3	2,6
Carinska prijava	2	1,8
Carinski propisi i naši nisu bili usklađeni	1	0,9
Da vozila koja koriste komercijalisti ne ispunjavaju uslov za teretna. Mada smo ih mi kao teretna kupili sa atestima i prepravkama. Te su nam rekli da mi kao poslodavci tražimo izmjenu zakona. I oni kao inspektorji smatraju da je zakon "grub" po tom pitanju.	1	0,9
Fakture za uvoz	1	0,9
Greška u obračunu PDV-a	1	0,9
Greška u sistemu	1	0,9
Greške kod carinjenja	1	0,9
Izmišljene greške uglavnom	1	0,9
Knjigovodstvene pogreške u knjiženju i sl.	1	0,9
Kod obračuna ispravnosti blagajne	1	0,9
Manje plaćen PDV u odnosu na propisan zakonom	1	0,9
Nedovoljna evidencija potrošnje goriva između teretnih i putničkih vozila, te nepravilno odbijanje PDV-a sa tim u vezi. Pored toga, kazna za odbijeni PDV-a kod mašine koju smo kupili prije 5 godina, ali ju nismo uspjeli pokrenuti za proizvodnju, te smo kažnjeni plaćanjem tog PDV-a i kazne za taj slučaj.	1	0,9
Nepravilan izvještaj	1	0,9
Nepravilan PDV obrazac	3	2,6
Nepravilno otpisivanje amortizovanih osnovnih sredstava	1	0,9
Nepravilno podnesen obrazac Upravi za indirektno	1	0,9
Nepravilnosti kod carinskog postupka	1	0,9
Nepravilnosti kod finansijskih transakcija	1	0,9
Nepravilnosti kod finansijskog izvještaja	1	0,9
Nepravilnosti kod PDV-a i uvoza	2	1,8
Nepravilnosti kod PDV-a na promet usluga	1	0,9
Nepravilnosti kod PDV-a uvezene robe	1	0,9
Nepravilnosti kod taksi	1	0,9
Neprijavljena dobit	2	1,8
Neusklađenost carinskih papira i uvezene robe	1	0,9
Neusklađenost PDV-a i uvezene robe	1	0,9
Obračun krajnje potrošnje	1	0,9
Obračun PDV-a	3	2,6

Oko nedefinisanog zakona kod uvoza robe koja je oslobođena PDV-a	1	0,9
Osporila PDV na teretno vozilo	1	0,9
Po njihovom mišljenju - utaja	1	0,9
Pogrešan obračun PDV-a na uvoz usluga.	1	0,9
Pogrešno prikazan finansijski izvještaj	1	0,9
Predmet oporezivanja	1	0,9
Tehničke nepravilnosti	1	0,9
Uplata avansa bez fakture	1	0,9
Uvijek nešto, obrazac, PDV greška, nešto nije dobro popunjeno....	2	1,8
Zbog pogrešnog tumačenja pojma novosagrađenih građevinskih objekata	1	0,9
Total	114	100,0

4. Na koji način ste ispravili te nepravilnosti (ako su postojale)?

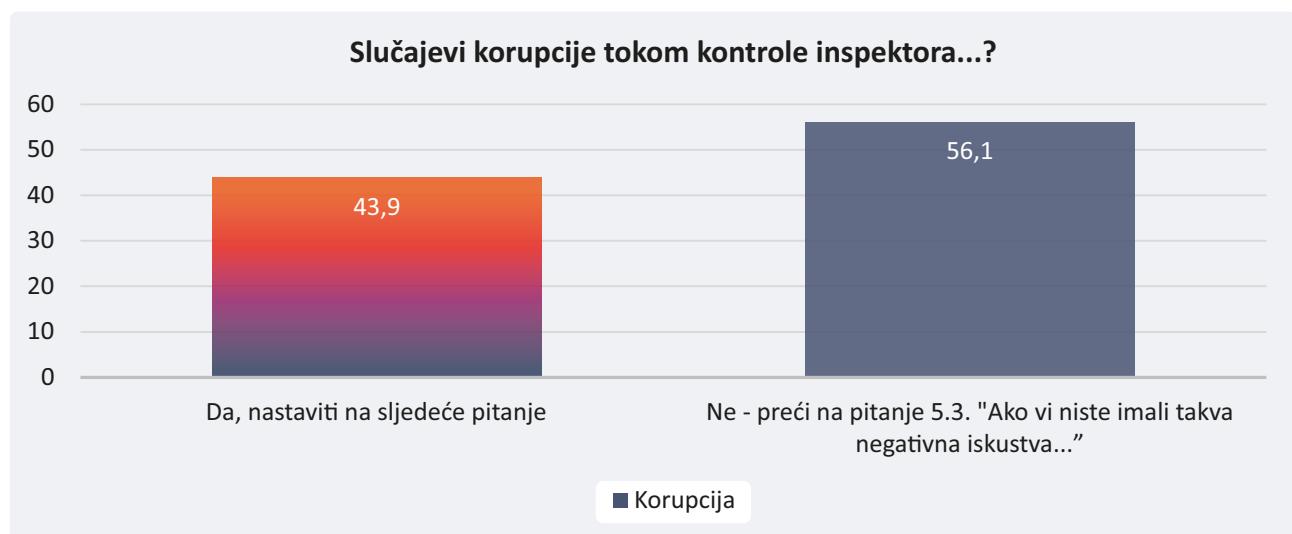
	Broj ispitanika	Procenat %
Bez odgovora	63	56,2
Citat: oderali su nas! (pretpostavka da je kažnjena kompanija)	1	0,9
Dogоворили се	1	0,9
Gorivo smo ispravili kroz pojedinačne liste u vozilima i jasnim razdvajanjem vozila prema ovim kategorijama. Za PDV na mašinu smo se žalili, i evo već dvije godine čekamo odgovor na žalbu.	1	0,9
Ispravili - nije bio usaglašen pravilnik sa našim obračunom	1	0,9
Ispravili dokumentaciju, prošli bez kazne	2	1,8
Ispravili smo, bila je greška u sistemu	1	0,9
Ispravili stanje blagajne prema uputama	1	0,9
Korigovali greške	5	4,5
Korigovali dokumentaciju i platili kaznu	1	0,9
Korigovali obrazac/izvještaj	6	5,4
Morali smo platiti korišteni deo ulaznog PDV-a i prinuđeni smo da koristimo vozila koja imaju mnogo veću potrošnju goriva (npr. cady 8 lit/100km dizela a koristili smo fabiju 1.0 na plin 6lit/100km)	1	0,9
Tretiranjem pojma na način kao i UIO (i kad je naredni inspektor došao opet po njemu bilo je pogrešno)	1	0,9
Nekada korigujemo, nekada se dogovorimo, nekada platimo, zavisi od inspektora	1	0,9
Nekada platimo kaznu, nekada korigujemo grešku... Ovisi o veličini greške	1	0,9
Nismo ih ispravljali jer je po nama sve u redu. Pribavili smo samo fiktivnu potvrdu o predaji sredstava na otpad	1	0,9
Osporili smo nalaz Inspekcije pred Sudom	1	0,9
Pisali žalbu	1	0,9
Platili inspektoru	2	1,8
Platili kaznu	18	15,9
Ispravili po njihovim uputama	1	0,9
Primjenom preporuka terenske kontrole UIO	1	0,9
Ispravili u skladu sa Zakonom o PDV-u.	1	0,9
Uplatom pogrešno i nepravilno obračunatih obaveza, kamate...	1	0,9
Total	114	100,0

Kompanije kojima su inspektorji UIO pronašli nepravilnosti u radu u najvećem broju slučajeva – plate kaznu za te nepravilnosti. Njih 21,6% je platilo kaznu. 15,9% ispitanih se kratko izjasnilo da su platili kaznu, dok ih je još dodatnih 5,7% objasnilo da su platili kazne, ispravili greške, korigovali obrasce i slično. Zbir je 21,6%.

Ako posmatramo 50 kompanija kojima su pronađene nepravilnosti, kao cjelinu – 100%, kao i u prethodnom slučaju, to pretpostavlja da je 48% kompanija platilo kaznu za pronađene nepravilnosti. 40% kompanija se izjasnilo da su ispravili grešku, korigovali obrasce, ispravili greške u sistemu prema uputstvima inspektora na terenu.

Dio kompanija/ispitanika dali su odgovore koji postavljaju pitanje da li i svaki inspektor radi kvalitetno svoj posao („tretiranjem pojma na način kao i UIO i kad je naredni inspektor došao opet po njemu bilo je pogrešno“). Dio kompanija u startu ankete priznaje da pronađene nepravilnosti rješavaju tako da „plate inspektoru“. Neke pribavljaju fiktivne potvrde, a tek mali broj kompanija se žali na odluke inspektora i pokušavaju sa žalbama i obraćanjem na više instance.

5. Možete li nam reći da li se Vaše preduzeće u dosadašnjem radu susrelo sa slučajevima korupcije tokom kontrole inspektora UIO?

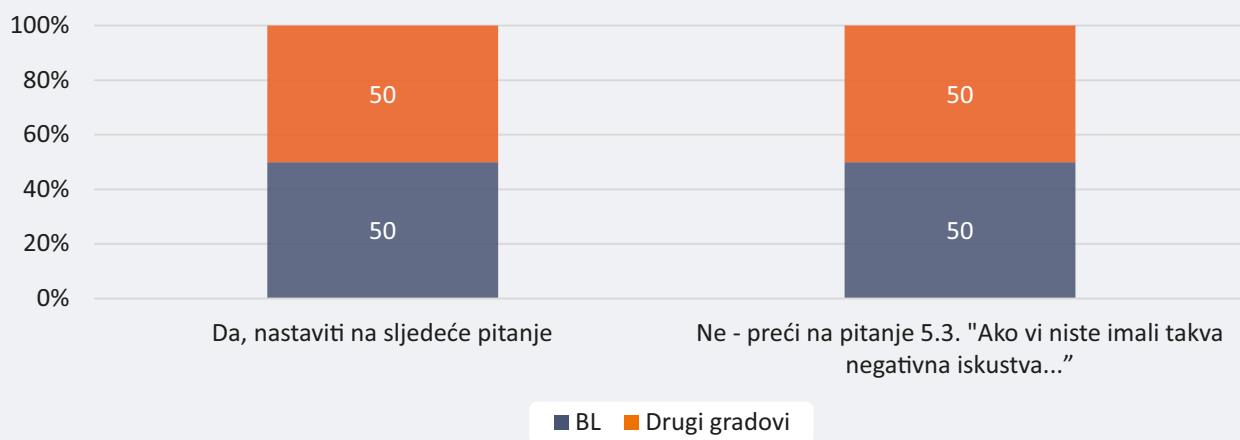

Veći dio kompanija se nije susrelo sa slučajevima korupcije pri kontroli rada od strane inspektora UIO. Njih 56,1% je odgovorilo negativno na ovo pitanje.

Grafikon ispod prikazuje odgovor na ovo pitanje, ali smo ga ukrstili sa gradovima kako bismo vidjeli da li postoji razlika između iskustava kompanija u Banjoj Luci i ostalim gradovima. Banja Luka smo vodili kao jedan pokazatelj, a ostale gradove kao drugi pokazatelj. Cilj nam je da provjerimo da li je npr. korupcija rasprostranjenija u najvećem gradu RS, u odnosu na manje sredine.

Apsolutno identični rezultati. Isti procenat ispitanika u Banjoj Luci i u ostalim gradovima se susrelo sa korupcijom, odnosno, nije se susrelo sa korupcijom pri kontroli inspektora UIO. Na osnovu ovog pokazatelja se ne može zaključiti da je korupcija u radu „bolest“ malih ili velikih sredina.

Slučajevi korupcije tokom kontrole inspektora po gradovima...?

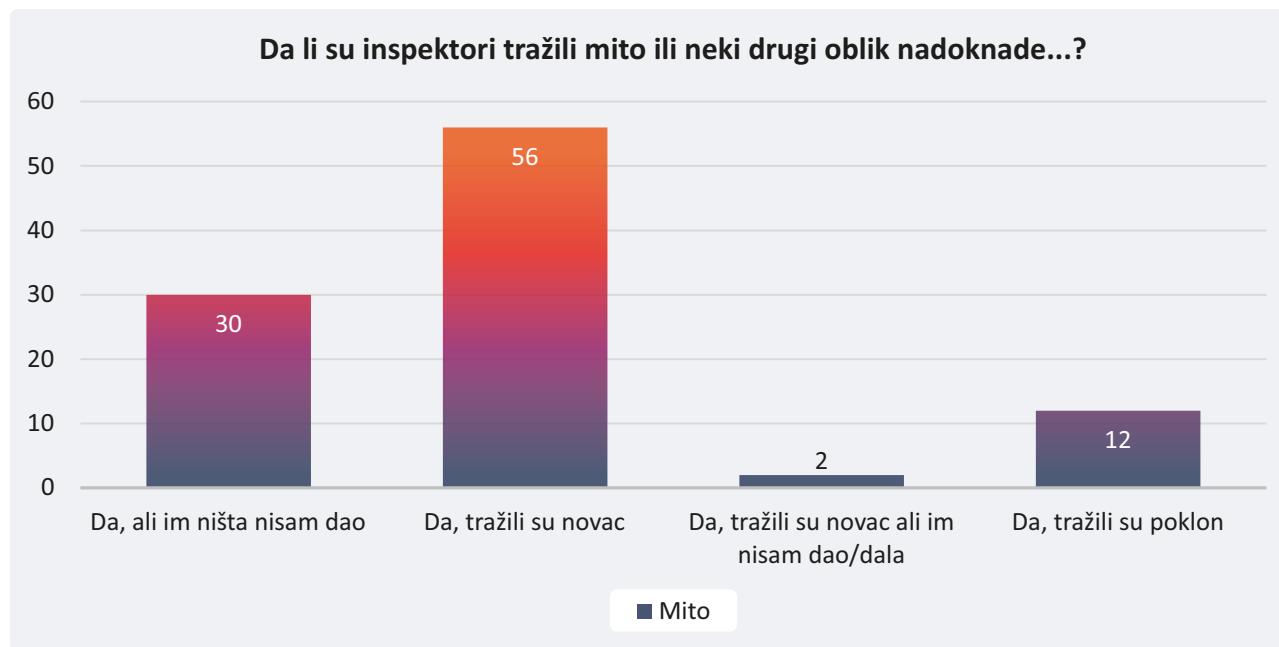
5.1 Ako da, da li su inspektorji tražili mito ili neki drugi oblik nadoknade za sebe tokom ili nakon kontrole u Vašem preduzeću? (na ovo pitanje su odgovarali ispitanici koji su na pitanje 5 odgovorili sa DA)

Da li su inspektorji tražili mito ili neki drugi oblik nadoknade...?

Nama je za obradu mnogo značajniji grafikon ispod. U njemu su prikazani samo rezultati ispitanika/kompanija koji su se susreli sa inspektorima UIO koji su tražili mito ili neki drugi oblik koruptivne naknade.

Nešto manje od 1/3 ispitanika nije učestvovalo u korupciji inspektora UIO. 67% ispitanih kompanija, koje su se susrele sa slučajevima korupcije tokom inspekcije od strane UIO, platilo je inspektorima ili su im izašli u susret sa – poklonom.

5.2. U slučaju da znate da su inspektori prijavljeni da su tražili neki oblik koruptivne naknade, da li su inspektori procesuirani, prema Vašem saznanju? (na ovo pitanje su odgovarali ispitanici koji su na pitanje 5 odgovorili sa DA)

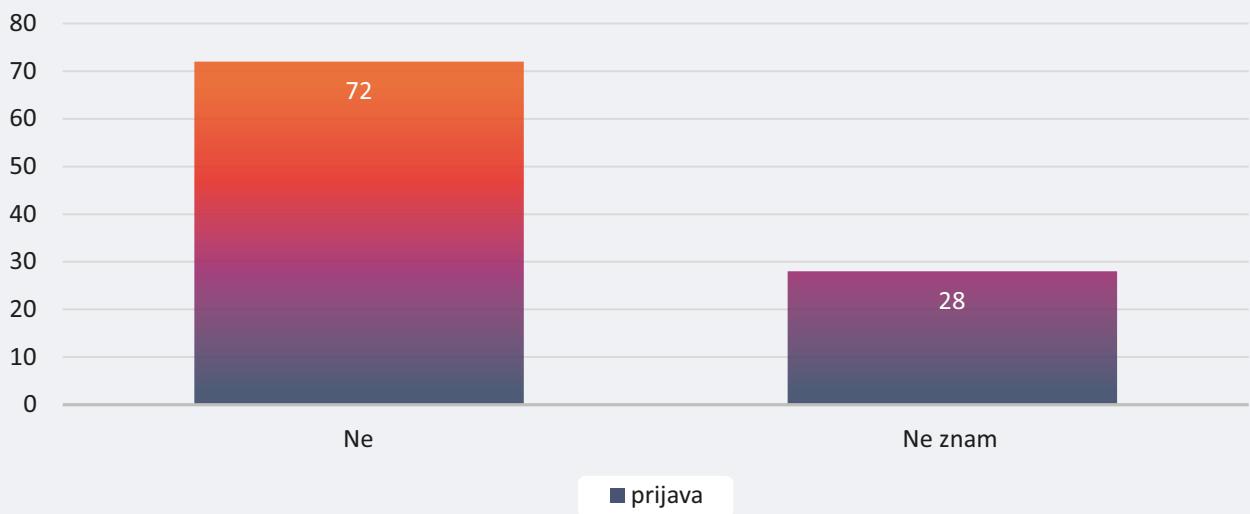
Grafikon prikazuje rezultate zajedno sa ispitanicima koji nisu odgovarali na pitanje jer se nisu sreljeli sa inspektorima koji su tražili neki oblik koruptivne naknade.

Grafikon ispod pokazuje da i same kompanije učestvuju u korupciji prećutkujući situaciju u kojoj se pronalaze i ne prijavljuju inspektore UIO koji traže neki oblik koruptivne naknade.

28% kompanija se izjasnilo da ne znaju da li su inspektori UIO prijavljeni za koruptivne radnje. Vjerojatno su tu i ispitanici (kompanije) koje su odgovarale na pitanje, ali ne iz ličnog iskustva, nego su o korupciji čuli, stoga nemaju informacije o tome da li su inspektori prijavljeni. Takođe, dio odgovora se može odnositi/odnosi na zaposlene kompanije koje zaista ne znaju da li je neko podnio prijavu protiv inspektora uključenog u koruptivne radnje.

Da li su inspektorji prijavljeni...?

5.3. Ako Vi niste imali takva negativna iskustva, da li ste čuli za takve slučajeve?

	Broj ispitanih	Procenat sa ispitanicima koji nisu dali odgovor	Ispitanici koji su dali odgovor na pitanje
Da, znam za slučajeve gdje su tražili novac	20	17,6	31,3
Da, znam za slučajeve gdje su tražili poklon	7	6,1	10,9
Da, znam za slučajeve, ali im ništa nisu dali	4	3,5	6,3
Ne	33	28,9	51,6
Total	64	56,1	100,0
Bez odgovora	50	43,9	
Total	114	100,0	

Gotovo pola ispitanih, iako se nisu našli u situaciji da sami budu svjedoci koruptivnih radnji inspektora UIO, čuli su za takve slučajeve.

U najvećem broju slučajeva se i ovdje radi o situacijama gdje je od kompanija tražen novac.

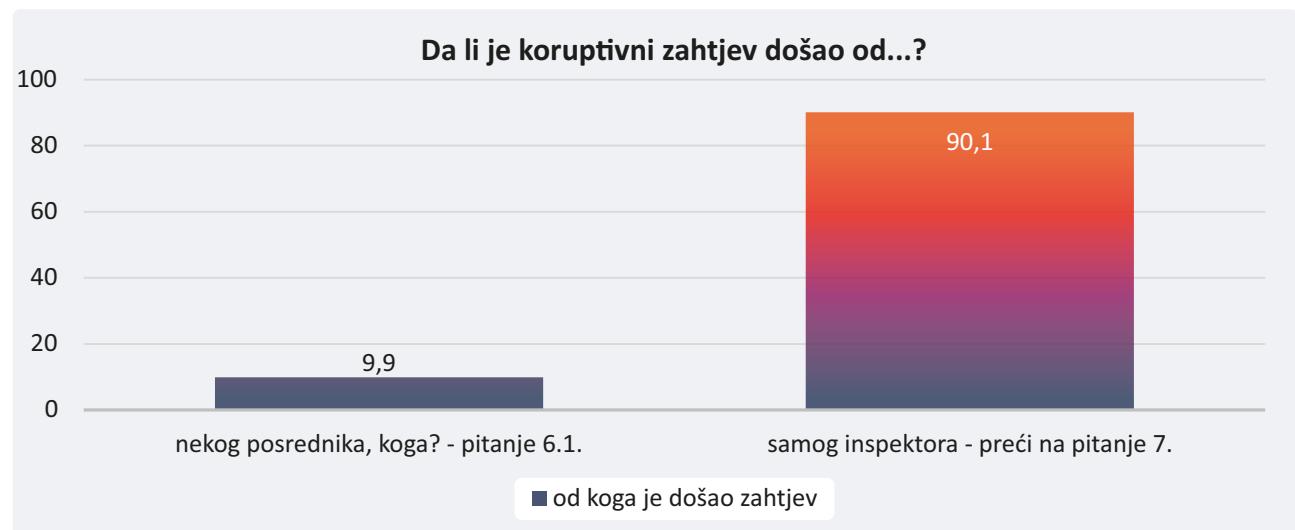
6. Da li je koruptivni zahtjev došao od strane...? (odgovaraju i oni koji su samo čuli za ovakve slučajeve)

	Broj ispitanih	Procenat sa ispitanicima koji nisu dali odgovor	Ispitanici koji su dali odgovor na pitanje
Nekog posrednika, koga? - pitanje 6.1.	8	7,0	9,9
Samog inspektora - prijeći na pitanje 7.	73	64,0	90,1
Total	81	71,1	100,0
Bez odgovora	33	28,9	
Total	114	100,0	

Kada izdvojimo ispitanike koji su imali neugodna iskustva korupcijom i one koji su čuli za takva iskustva kompanija, dolazimo do zapanjujućeg rezultata koji govori o tome da je 90,1% inspektora UIO tražilo neki vid koruptivne naknade, bilo novac, poklon, nešto drugo („pitica“ ispod, strana 19).

Obzirom da postoji kodeks ponašanja inspektora UIO, i između pet navedenih načela ponašanja je i poštenje; postavlja se pitanje – da li UIO, generalno, zatvara oči pred ovakvima situacijama i da li je svjesna ponašanja svojih inspektora na terenu?

Naravno, ne treba izostaviti ni krivicu kompanija koje učestvuju u ovom aktu korupcije jer, sudeći prema rezultatima ovog istraživanja, kompanije idu linijom manjeg otpora i ne prijavljuju ovakve situacije nadležnim organima.

„Uprava za indirektno oporezivanje donijela je Kodeks ponašanja zaposlenih u UIO dana 27.06.2006. godine. Glavna načela kodeksa su: poštenje, profesionalnost, nepristrasnost, pažnja, dostojanstvo.“⁶

6.1 Ako je zahtjev došao od neke druge osobe, možete li nam navesti funkciju te druge osobe?

	Broj ispitanika	Procenat %
	106	93,0
Knjigovođe	2	1,8
Ne znam tačno ko je bio u pitanju	4	3,5
Nisam siguran	1	0,9
Njegovog prijatelja (inspektorovog)	1	0,9
Total	114	100,0

7. Da li je koruptivni zahtjev inspektora UIO prema Vašem preduzeću bio u vezi sa...? (odgovarajući oni koji su samo čuli za ovakve slučajeve)

	Broj ispitanih	Procent sa ispitanicima koji nisu dali odgovor	Ispitanici koji su dali odgovor na pitanje
Nešto drugo - navesti u odgovoru na pitanje 7.1.	12	10,5	14,8
Oспорavanje neobračunatog PDV-a uprkos postojanju kredibilne osnove za neobračunavanje PDV-a u skladu sa Zakonom o PDV ili Pravilnikom UIO	39	34,2	48,1
Oспорavanjem povrata PDV Vašem preduzeću po osnovi krajnjeg korisnika usluga ili roba	30	26,3	37,0
Total	81	71,1	100,0
Bez odgovora	33	28,9	
Total	114	100,0	

6 Preuzeto sa site-a UIO

Najveći broj prekršaja se odnosio na to što su inspektori osporavali neobračunati PDV, uprkos tome što je postojala osnova za njegovo neobračunavanje i to na osnovu Zakona o PDV-u ili na osnovu Pravilnika UIO.

Ako to povežemo sa pojedinim odgovorima iz pitanja 3.1. gdje su ispitanici pominjali da isti Zakon ili pravilnik različito bude tumačen od strane inspektora i kompanija; da i inspektori smatraju da su neki zakoni previše oštiri prema kompanijama, ali i da su kompanije bile u situaciji kada urade neke ispravke prema uputama jednog inspektora i kada dođe drugi u kontrolu, on osporava rad svoga kolege; može se donijeti zaključak da problemi očigledno postoje kod samog provođenja inspekcije i jedino rješenje je dodatna edukacija i kompanija i inspektora.

Problem se nikako ne treba rješavati koruptivnim zahtjevima i prihvatanjem učestvovanja u takvim aktivnostima.

U tabeli 7.1. navedeni su pojedinačni razlozi za koruptivnim zahtjevima, a koji se nisu mogli svrstati u ponuđene odgovore u pitanju 7.

7.1. Da li je koruptivni zahtjev inspektora UIO prema Vašem preduzeću bio u vezi sa nečim drugim što nije navedeno u odgovorima na prethodno pitanje; navedite nam, molimo, u vezi čega je bio koruptivni zahtjev? (odgovaraju i oni koji su samo čuli za ovakve slučajeve)

	Broj ispitanika	Procenat %
Bez odgovora	102	89,5
Ne znam detalje, ali znam dosta slučajeva gdje je bilo korupcije	1	0,9
Ne znam tačno	7	6,2
Nepravilno obračunat PDV	1	0,9
Ništa konkretno, samo da ih treba počastiti	1	0,9
Oni kad god dođu, dođu da nađu nešto i da naplate, i sebi i državi	1	0,9
Smanjenjem iznosa ili progledavanjem kroz prste u nekim manjim prekršajima.	1	0,9
Total	114	100,0

8. Da li ste se žalili (prvostepeno ili drugostepeno) po dobijenom rješenju (navedenog) inspektora UIO na osnovu kojeg ste bili suočeni sa koruptivnim zahtjevima? - (odgovaraju i oni koji su samo čuli za ovakve slučajeve)

	Broj ispitanika	Procenat %
Bez odgovora	30	26,3
Da - prijeći na 9.1 i nastaviti	9	7,9
Ne - prijeći na pitanje 10	88	56,2
Ne znam - prijeći na pitanje 10	11	9,7
Total	114	100,0

Najveći problem u radu kompanija jeste što se ne žale na rješenja inspektora, ali i ne prijavljuju korupciju.

Istraživanje je pokazalo da je veoma mali broj kompanija uložilo žalbu na rješenja inspektora UIO, čak i one kompanije koje misle da su kažnjene zbog propusta, koji nisu, u stvari - propusti. 36% kompanija se nije žalilo na rješenja, a sigurno je postojalo prostora da se takav postupak pokrene. (Od 43,9% kompanija koje su se izjasnile da su postojali propusti u radu, prema zaključcima i uputama inspektora UIO).

Razlozi zbog kojih se kompanije nisu žalile mogu biti različiti, možemo samo nagađati, ali postotak kompanija koje ne pokreću takve postupke je alarmantno visok.

Nažalost, većina žalbi je odbijena. Procesi trajanja žalbi su period od 6 mjeseci do 4 godine. Ovdje se vjerovatno krije razlog zbog čega kompanije i ne pokreću žalbe. U slučaju da ne angažuju vanjske eksperte (koji su skupi), prisiljeni su angažovati vlastite resurse koji, jednako tako – koštaju, a mogu se upotrijebiti u druge svrhe.

Vrijeme koje je potrebno da se žalbe odbiju ili riješe (negativno) je predugo i to iscrpljuje kompanije. To bi mogao biti i glavni razlog zbog kojeg se ne ulazi u ovaj proces.

8.1. Ako je odgovor da, da li vam je žalba uvažena

	Broj ispitanika	Procenat %
Nisu se žalili	105	92,1
Još je u procesu	1	0,9
Odbijena	8	7,0
Total	114	100,0

8.2 Koliko dugo je trajao žalbeni proces?

	Broj ispitanika	Procenat %
Nisu se žalili	105	92,1
3 godine	1	0,9
6 mjeseci	1	0,9
6 mjeseci za prvu žalbu. Druga žalba je i dalje u toku, duže od 1 godine.	1	0,9
Godinu dana	1	0,9
Još traje	2	1,8
Ne znam tačno	1	0,9
U zakonskim okvirima	1	0,9
Više godina mislim preko 4	1	0,9
Total	114	100,0

8.3 Koliko je trajao cijeli proces kontrole, sa žalbenim procesom do konačnog rješenja?

	Broj ispitanika	Procenat %
	105	92,1
17 mjeseci	1	0,9
Dug period	1	0,9
Duže od tri godine	1	0,9
Godinu dana	1	0,9
Još traje	2	1,8
Nije još završen proces, traje preko 2 godine trenutno.	1	0,9
U zakonskim okvirima	1	0,9
Više godina, mislim preko 4	1	0,9
Total	114	100,0

8.4. Da li ste u pisanju žalbe angažovali vanjske eksperte?

	Broj ispitanika	Procenat %
Nisu odgovarali na pitanje	105	92,1
Da - preći na pitanje 9.5.	3	2,6
Ne	6	5,3
Total	114	100,0

8.5. Ako je odgovor DA, koliko je prosječno iznosio trošak angažovanja te osobe?

	Broj ispitanika	Procenat %
Nisu odgovarali na pitanje	111	97,4
3000 km	1	0,9
Nemamo još troška jer nije završen proces.	1	0,9
Po advokatskoj tarifi	1	0,9
Total	114	100,0

Samo se dio kompanija odlučio da angažuje vanjskog eksperta za pomoć u pisanju žalbe. Troškovi su visoki. U zavisnosti od prihoda kompanije koja je pokrenula postupak žalbe, ovakvi neplanirani troškovi mogu prouzrokovati zastoje u poslovanju. Još jedan pokazatelj zašto se kompanije ne odlučuju na pokretanje postupka žalbe.

Žalbe se u najvećem broju slučajeva odbijaju, rastu neplanirani finansijski troškovi, zahtijeva se angažovanje dodatnih ljudskih resursa, postupci traju izuzetno dugo, a djeluje, u velikom broju slučajeva da su odgovori negativni po kompanije. To je dovoljan broj razloga zbog kojih će se najveći dio kompanija odlučiti da ne ulaze u procese žalbi.

Između dugotrajnog procesa i inspektora koji je voljan „prijeći“ preko nepravilnosti za mnogo manje sume novca i riješiti problem odmah, jasno je što kompanije dobrovoljno pristaju da učestvuju u koruptivnim radnjama.

Paralelno, može se vidjeti i iz odgovora na pitanje 8.8., trajanje žalbe uzrokuje i brojne probleme u radu kompanija.

Ne treba previdjeti odgovor jednog od ispitanika koji je naveo da im je problem sa inspektorima, odnosno trajanje cijelog procesa gotovo ugrozilo opstanak kompanije, a takođe, treba posebno nglasiti i odgovor kompanije koja je navela da je kazna koju su morali platiti iznosila preko 70000 KM,

koje su morali odmah uplatiti, te je pretpostavka da je to samo dio kazne. Ovisno o veličini kompanije, ovo prepostavlja da je i opstanak kompanije bio upitan.

Stoga se nekada mora postaviti pitanje – da li inspektori rade za sebe, za državu, za građane, za kompanije – za koga; i kome je u interesu da se visinom kazne dovede u pitanje opstanak kompanije.

8.6. Da li vam je tražen mito za pozitivan ishod Vaše žalbe?

	Broj ispitanika	Procenat %
Nisu odgovarali na pitanje	105	92,1
Ne - preči na pitanje 9.8. "Da li vam je trajanje kontrole uzrokovalo..."	9	7,9
Total	114	100,0

8.8. Da li Vam je trajanje kontrole uzrokovalo probleme u poslovanju (npr. zbog mogućeg uticaja ishoda kontrole i žalbe na predmetnu poslovnu aktivnost, istu niste mogli obavljati tokom perioda kontrole/žalbe što uzrokovalo gubitke)? Ako jeste - kratko pojasnite

	Broj ispitanika	Procent %
Nisu odgovarali na pitanje	105	92,1
Da, dostava uvoza određenih lijekova	1	0,9
Da, neisporuka robe	1	0,9
Da, obustava uvoza, nestašica robe na zalihamama i samim time manja prodaja; morali smo malo i plate smanjiti radnicima	1	0,9
Da; mora vam biti jasno da čim se inspekcija "zakači" za nešto, vama staje poslovanje i bude ugrožen, često, opstanak kompanije	1	0,9
Kratkotrajno, ali neznačajno	1	0,9
Ne	5	4,5
Samo velik finansijski iznos i kaznu koju smo morali platiti da bismo mogli poslovati. Preko 70000KM smo morali uplatiti odjednom.	1	0,9
Total	114	100,0

9. Kad razmislite o svom negativnom iskustvu kontrole od strane inspektora UIO BiH, ali i o slučajevima drugih preduzeća, možete li se sjetiti da li se radi...? (odgovaraju i oni koji su samo čuli za ovakve slučajeve)

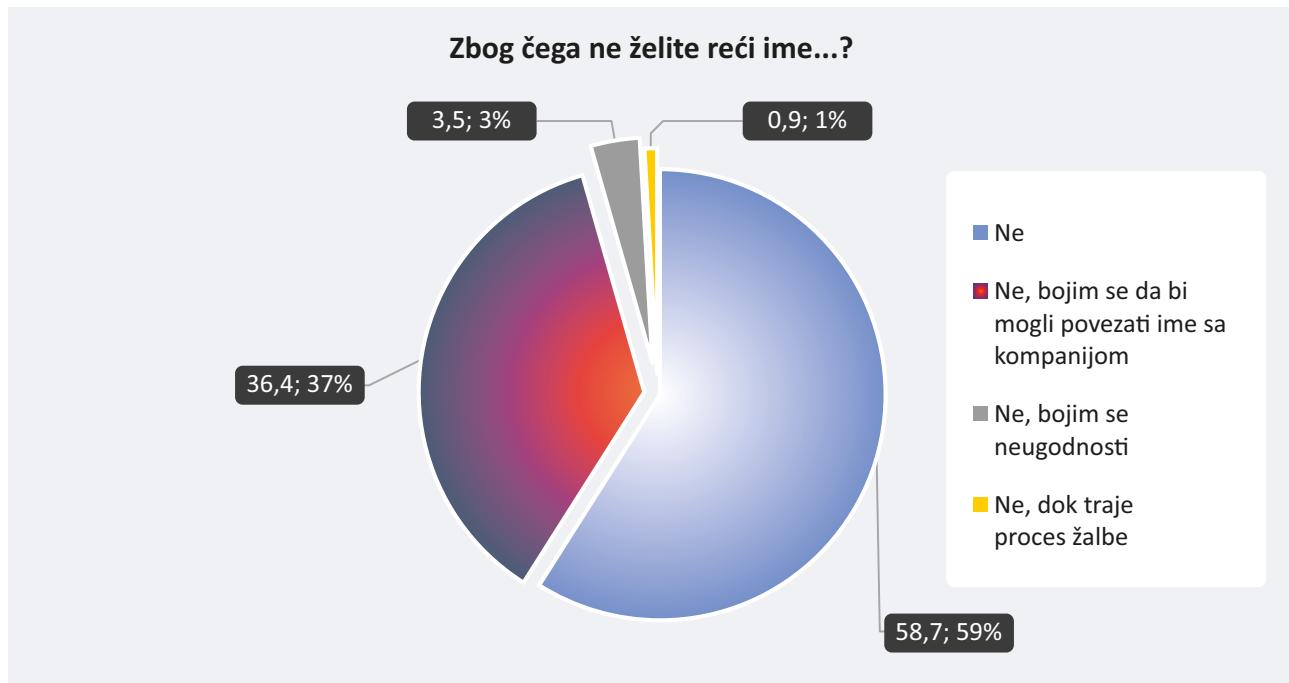
	Broj ispitanika	Procent %
Ne znam/Bez odgovora	37	32,5
Radi se o istim inspektorima UIO BiH, te su to, u stvari, pojedinačni slučajevi	22	19,3
Radi se o različitim imenima inspektora	55	48,3
Total	114	100,0

Nažalost, najveći broj odgovora, njih 48,3% ukazuje na to da se negativna iskustva u kontaktu sa inspektorima UIO ne odnose samo na pojedinačne slučajeve, nego da se radi o različitim inspektorima, što prepostavlja da je to postala i praksa.

Na pitanje 10. gdje smo zamolili ispitanike da nam kažu ime nekog inspektora sa kojim su imali neugodno iskustvo ili iskustvo vezano za koruptivnu radnju, nažalost, nismo dobili niti jedan odgovor.

U pitanju 10.1. ispitanici su nam odgovorili da ne žele da kažu ime tih inspektora jer se boje da bi se njihova kompanija mogla povezati sa tim inspektorom i da bi nakon toga imali negativna iskustva. 58,7% ispitanika ne zna ili odrešito ne želi da kaže ime inspektora. 36,39% ispitanih kompanija ne želi

da kaže ime jer se boje da bi se moglo povezati ime sa kompanijama u kojima je bio taj/ta/ti inspektor i da bi kompanija zbog toga mogla imati problema. 3,5% kompanija ne želi da kaže ime inspektora UIO jer se boje neugodnih situacija. 0,9% kompanija je izjavilo da ne želi reći ime inspektora UIO dok god traje proces žalbe.

U posljednjem pitanju smo ispitanicima uputili molbu i pitanje da li žele nešto dodati na temu ankete.

Najveći broj ispitanih nije imao šta dodati, a oni koji su željeli još nešto dodati, davali su, u najvećem broju slučajeva pesimistične zaključke:

- Postala je praksa da se inspektorima nešto da (što uključuje dobровoljno učestvovanje kompanija u koruptivnim radnjama)
- Ne vjerujem da će se bilo šta promijeniti (priznaju i ispitanici da je i njihova greška prečutno pristajanje na koruptivne radnje, ali u isto vrijeme osuđuju bezobrazluk inspektora UIO pri traženju para; napominjemo da se ne radi o svim inspektorima, ali broj koji je nešto ispod 50% kompanija koje su se susrele sa koruptivnim radnjama govori o tome da to nisu pojedinačni slučajevi)
- Već se među kompanijama „pročulo“ koji inspektori su skupi, a koji jeftini i kompanije znaju da će sa nekim inspektorima lakše izaći na kraj, a sa nekim ne
- Kompanije pristaju na koruptivne radnje, iako inspekcija utvrđi da ništa nije nepropisno, odnosno da je sve u redu
- Prečutno pristajanje na korupciju i slijeganje ramenima pri razgovoru o korupciji sa opravdanjem da je korupcije i lopova uvijek bilo, generalno gledajući
- Ne pristajanje da se kaže ime inspektora iz razloga što im se čini da ni sam vrh UIO neće priznati da ima probleme sa inspektorima i korupcijom istih

Čak i kompanije koje su se žalile na prijašnje odluke inspektora UIO, više neće, jer su naučili lekciju, a to je da ne mogu dobiti pravdu, čak ni na sudu.

12. Želite li možda da nešto dodate vezano uz temu ankete?

	Broj ispitanika	Procenat %
Bez odgovora	102	89,5
Dobro je da nekoga interesuje šta kompanije misle, no, moramo priznati da je postala praksa da se inspektorima nešto, čini mi se, mora dati	1	0,9
Generalno, ne vjerujem da će se bilo šta promijeniti ovim anketiranjem, a cijenim da neko pita o našim iskustvima, samo ovo nije dovoljno; ima tu svakavih priča. Mi smo grozni, ali inspektori, taj nivo samopouzdanju pri traženju para...	1	0,9
Gledajte, svi mi već znamo imena inspektora sa kojima je "lako". Problem je samo što su neki jako skupi, a neki manje. Sumnjam da će vam iko reći ime	1	0,9
Inspektori koriste kontakt prilikom kontrole da se dogovore za sastanak poslike radnog vremena ili u večernjim satima, kao priliku za traženje mita. Barem u mom slučaju, odbili su da se nađemo tokom radnog vremena da se izjasnim na zapisnik i iznesem žalbu, već su mi ponudili da se vidimo poslike radnog vremena u jednom lokalu, kako bismo to tamo raspravili. Na kraju, nisam imao zvanično izjašnjenje na zapisnik, već sam naknadno pisao žalbu na zapisnik.	1	0,9
Kompanija je radila regularno, ali mi je savjetovano da im plaćam svaki dan doručak iz restorana (trajalo je 7 dana) i kad su završili, iako je sve bilo u redu, poklonili smo im skupe parfeme, po preporuci knjigovodstvenog biroa	1	0,9
Korupcije i lopova je uvijek bilo..... Takva je vlast, takvi su svi. Čak i činovnik na šalteru voli dobiti čokoladu i odmah je sve brže gotovo	1	0,9
Ne	2	1,8
Ne bojim se reći ime inspektora ili inspektorice, ali, što bi si stvarao probleme. Neće UIO priznati nikada da ima taj problem. Ne daju oni na svoje. Stoga, da, neću reći ime inspektora...	1	0,9
Sumnjam da će se korupcija iskorijeniti. To je postao obrazac ponašanja, a kompanije ne prijavljuju jer će institucija uvijek štititi svog zaposlenika, a mi, kompanije, samo se nadamo da nam neće neki zakon protumačiti na svoj način jer svugdje postoje nejasnoće koje se različito tumače u zakonima i pravilnicima i propisima.... da, ne vjerujem da ćemo još ići naprijed po tom pitanju...	1	0,9
Uvjerili smo se kroz našu osnovanu žalbu, da se sa "rogatim ne isplati bosti"	1	0,9
Zar zaista mislite da će odgovarati na ovakvu anketu; po meni, ovo mogu zvati i iz UIO i provjeravati mišljenje kompanija i tražiti imena inspektora...	1	0,9
Total	114	100,0

Funkcija koju obavljate u kompaniji?

	Broj ispitanika	Procenat %
Bez odgovora	22	19,3
administrativni asistent u knjigovodstvu	1	0,9
asistent u finansijama	1	0,9
asistent u službi finansija	1	0,9
direktor	3	2,6
direktor prodaje	1	0,9
izvršni direktor	1	0,9
knjigovođa	3	2,6
menadžer prodaje	2	1,8
menadžer za digitalu	1	0,9
pravni zastupnik	2	1,8
pravnik u odjelu nabavke	1	0,9

računovođa	18	16,2
računovodstveni specijalist	1	0,9
referent nabavke	2	1,8
referent prodaje	1	0,9
referent u finansijama	1	0,9
referent u odjelu izvoza	1	0,9
referent u odjelu uvoza	1	0,9
referent u računovodstvu	2	1,8
referent u službi naplate	1	0,9
referent nabavke	1	0,9
rukovodilac službe veleprodaje	1	0,9
saradnik za internu reviziju	1	0,9
saradnik u kontrolingu	2	1,8
saradnik u računovodstvu	4	3,5
saradnik u službi finansijskih izvještaja	3	2,6
saradnik u službi finansijskih i kontrolinga	1	0,9
saradnik u službi računovodstva	1	0,9
saradnik za analizu finansijskih izvještaja	1	0,9
saradnik za indirektne nabavke	1	0,9
saradnik za inostrana plaćanja u službi finansijskih	1	0,9
saradnik za isplatu štete	1	0,9
saradnik za obračun plata	1	0,9
saradnik za platni promet i obračun plaćanja	1	0,9
saradnik za računovodstvo objekta	1	0,9
saradnik za saldo	1	0,9
saradnik za uvoz	1	0,9
savjetnik u službi finansijskih	1	0,9
šef računovodstva	3	2,6
šef službe nabavke	1	0,9
služba nabavke	2	1,8
služba prodaje	1	0,9
specijalista za tržišne rizike	1	0,9
stručni saradnik za inostrana plaćanja	1	0,9
stručni saradnik za kontrolu	1	0,9
svlasnik	2	1,8
viši računovođa	2	1,8
viši referent u nabavci	1	0,9
vlasnik	1	0,9
zamjenik direktora	2	1,8
zamjenik direktora finansijskih	1	0,9
zamjenik šefa računovodstva	4	3,5
Total	114	100,0

Ovo Istraživanje omogućeno je uz podršku američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj je isključiva odgovornost Unije poslodavaca Republike Srbске i ne mora nužno odražavati stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država, kao ni stavove Partner Marketing Consulting Agency d.o.o.

UNIJA POSLODAVACA
REPUBLIKE SRPSKE

Istraživanje javnog mnjenja u sklopu projekta
"Smanjenje korupcije u radu inspektora UIO"